

**РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Рівненський державний гуманітарний університет
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни / освітнього компонента	ВК12_Альтернативна додаткова комунікація в освіті
Освітня програма	Спеціальна освіта. Логопедія
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю з	Залік
Мова викладання	Українська
Викладач	Доктор педагогічних наук, професор Дичківська Ілона Миколаївна
CV викладача на сайті кафедри	https://doshkildnardgu.webnode.com.ua/vikladatskij-sklad/dychkivska-i-m/
E-mail викладача	Ilona_dychkivska@rshu.edu.ua

Розпочинаючи вивчення дисципліни «**Альтернативна та додаткова комунікація (АДК) в освіті**», ми з вами виходимо за межі звичного розуміння «виправлення звуків». Ми відкриваємо двері у світ, де право на висловлення думки має кожен, незалежно від фізичних чи когнітивних можливостей.

Чому це критично важливо для сучасного логопеда?

Уявіть дитину, яка має що сказати, але не має інструменту для цього. Традиційна логопедія фокусується на розвитку вербального мовлення. Проте що робити, коли мовлення тимчасово або постійно недоступне? Саме тут на допомогу приходить АДК.

- Подолання «комунікативного вакууму»: ви навчитеся давати «голос» дітям із розладами аутистичного спектра, ДЦП, інтелектуальними порушеннями або тяжкими порушеннями мовлення.

- Інструментарій майбутнього: АДК – це не лише картки PECS. Це високотехнологічні засоби: синтезатори мовлення, планшети зі спеціальним ПЗ та системи керування поглядом (eye-tracking).

- Профілактика небажаної поведінки: більшість спалахів агресії у дітей з ООП виникають через неможливість пояснити свої потреби. Ви станете тими фахівцями, які знімають цю напругу через комунікацію.

Що ви отримаєте в результаті курсу?

Ми не просто вивчатимемо теорію – ми будемо формувати ваш професійний кейс:

1. **Діагностика:** ви навчитеся визначати, який тип комунікації (жести, символи чи гаджети) підходить конкретній дитині.
2. **Проектування середовища:** ви дізнаєтесь, як зробити простір школи чи дитячого садка «мовленнєвим» за допомогою візуальних розкладів та піктограм.
3. **Етика та інклюзія:** ви зрозумієте, як навчити оточення (батьків, вчителів) спілкуватися з користувачем АДК на рівних.

АДК не гальмує розвиток мовлення, як багато хто помилково вважає. Навпаки, вона стимулює нейронні зв'язки та дає фундамент для появи перших слів, знімаючи стрес від нерозуміння.

Бути логопедом сьогодні – це бути архітектором порозуміння. Вивчення АДК зробить вас універсальними фахівцями, здатними допомогти найскладнішим пацієнтам, від яких часто відмовляються інші.

Комунікація – це не привілей, це базове право людини. І саме ви станете тими, хто допоможе це право реалізувати.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу є опанування студентами системою знань про закономірності формування комунікативної діяльності в онтогенезі та її особливості у дітей з тяжкими порушеннями мовлення, розкриття понять і способів налагодження комунікації за допомогою спеціальних технологій та методів АДК на будь-якому віковому періоді розвитку та в процесі педагогічної взаємодії, формування професійних інтересів студентської молоді щодо наукової і професійної підготовки з урахуванням державних та світових стандартів, актуальних викликів і вимог суспільства, удосконалення підходів до формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності.

Завдання вивчення курсу:

– ознайомлення студентів з технологіями АДК, які сприяють формуванню комунікативної складової у дітей з тяжкими порушеннями мовлення, з правилами їх вибору та індивідуалізації з урахуванням фізичного розвитку, сформованості пізнавальних процесів та морально-вольових якостей, з метою підготовки дитини з ООП до самостійної життєдіяльності;

– формування у здобувачів вищої освіти цілісного бачення сучасних проблем спеціальної освіти на основі розширення загального наукового світогляду.

У процесі вивчення навчальної дисципліни у здобувачів вищої освіти формуються такі **компетентності**:

Загальні компетентності:

КЗ-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові) компетентності:

КС-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

КС-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

КС-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

КС-17. Здатність до профілактики, діагностики й корекції порушень мовлення первинного та вторинного генезу в осіб різних вікових груп з використанням спеціального

логопедичного інструментарію та цифрового обладнання: а також до забезпечення системного логопедичного супроводу осіб із ПМР.

КС-18. Здатність до аналізу й інтерпретації результатів профілактики, діагностичного обстеження, корекції порушень мовленнєвого розвитку; правильної кваліфікації порушень мовлення в осіб різних вікових груп; а також до забезпечення ведення документації за результатами оцінювання осіб із ПМР.

Здобувач вищої освіти повинен знати:

- психофізіологічні механізми формування мовленнєвого спілкування та комунікативних здібностей;
- сучасні підходи до організації немовленнєвої комунікації;
- види і засоби альтернативної та допоміжної комунікації;
- рівні розвитку комунікативних навичок дітей з істотним обмеженням або повною відсутністю вербального мовлення;
- зміст корекційно-педагогічної роботи з навчання допоміжної та альтернативної комунікації;
- основні технології навчання альтернативної та допоміжної комунікації;
- методичні прийоми навчання альтернативної та допоміжної комунікації.

Уміти:

- проводити діагностичне дослідження стану сформованості комунікативних навичок дітей, які мають істотне обмеження або повну відсутність вербального мовлення;
- організувати корекційно-педагогічну роботу з навчання допоміжної та альтернативної комунікації;
- орієнтуватися в основних видах і засобах навчання альтернативної та допоміжної комунікації;
- здійснювати диференційований підбір прийомів та засобів навчання альтернативної та допоміжної комунікації в залежності від стану сформованості комунікативної функції дитини з істотним обмеженням або повною відсутністю вербального мовлення;
- використовувати мотиваційні стимули навчання альтернативної та допоміжної комунікації.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АДК

Тема 1. Вступ до АДК: поняття, філософія та правові аспекти

Тема 2. Класифікація засобів АДК

Змістовий модуль 2.

ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИБІР СТРАТЕГІЙ

Тема 3. Асистивне оцінювання потреб дитини

Тема 4. Комунікативне середовище та роль партнера

Змістовий модуль 3.

ПРАКТИЧНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Тема 5. Графічні системи символів

Тема 6. Система обміну картками PECS

Тема 7. Використання жестів та жестових систем

Змістовий модуль 4.
АДК В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Тема 8. Моделювання мовлення за допомогою АДК (Aided Language Stimulation)

Тема 9. АДК у роботі з різними нозологіями

Тема 10. Цифрові рішення та майбутнє АДК